NATURA 2000 területek a Mosoni-síkon

Takarmányrépa fajták (Beta vöröshenger, Rózsaszínű beta) természetközeli termesztésének vizsgálata

HELYI MEGVALÓSÍTÁSI TERV MAGYARORSZÁGON

Az előző AgriNatur hírlevelekben már beszámoltunk arról, hogy az osztrák és magyar partnerek közösen készítenek egy általános megvalósítási tervet a biodiverzitás és reziliencia elősegítésére a természetvédelmi oltalom alatt álló területek természetes és művelt zónáira. A közös stratégia a két partnerországban a helyi viszonyokra kidolgozott, ún. lokális megvalósítási terveken alapszik, melyek összeállítása ezekben a hetekben ér a végső fázisba.

A magyar szakértők a Mosoni sík Natura 2000 területeiről készítenek egy tanulmányt, ami a közös stratégiához járul majd hozzá.

A mosoni sík... A Mosoni-sík Magas Természeti Értékű Terület, mely Győr-Moson-Sopron megye északnyugati, a magyar-osztrák-szlovák hármashatár térségében elhelyezkedő részét foglalja magába. Teljes területe, 13 209 ha, az Ausztriával közös Fertő-Hanság Nemzeti Park fennhatósága alá tartozik. Kultúrtájként az UNESCO világörökség része. A munka során a szakértők tanulmányozták a terület földrajzi, talajtani, meteorológia jellemzőit, valamint a térségre jellemző ökológiai viszonyokat.

Egy kis történelem... A jelenlegi állapot felmérésén túl a szakértők felkutatták a terület hasznosításának történetével kapcsolatban fellelhető térképeket, dokumentumokat, amikből hasznos következtetések vonhatók le az intenzív, nagyüzemi mezőgazdaság megjelenése előtti, hagyományos gazdálkodással kapcsolatban. A terület mai arculatát nagy mértékben befolyásolta a határ melletti elhelyezkedés - már a Római Birodalom határa, a Limes is itt húzódott — valamint rányomta bélyegét a múlt század intenzív mezőgazdasági gyakorlata, így napjainkban a Mosoni sík „eredeti" tájképe már csak nyomokban látható.

Jelen... A készülő tanulmány korábbi, a területet érintő projektek adatai és az AgriNatur keretében végzett madártani megfigyelések segítségével feltérképezi a terület flóráját és faunáját, összefoglalja a területre vonatkozó természetvédelmi jogszabályokat, valamit a helyi gazdálkodási formák (konvencionális, bio) és a gazdák természetközeli gazdálkodással kapcsolatos attitűdjének bemutatására is kísérletet tesz.

és jövő... A koronavírus járvány miatt különösen aktuálissá vált az ökológiailag tudatos gondolkodásmód terjesztése, a tudatos tájhasználat fontosságának és a természeti erőforrások tudatos használatának megértése. Ennek érdekében a tanulmány szerzői gyakorlati javaslatokat fogalmaznak meg a területen gazdálkodók számára, valamint a lakosság szemléletformálásával kapcsolatban is.

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: Forrás: mepar.hu; Vér András

6. Hírlevél, 2021. május

Impresszum

Vezető partner és kiadó
Stadt Wien, Forst- und Landwirtschaftsbetrieb (Bécs Város Erdő- és Mezőgazdasági Ügyosztálya)
DI Susanne Leputsch
1100 Wien, Triester Straße 114
Telefon +43 1 4000 49056
E-Mail: susanne.leputsch@wien.gv.at

Projektpartner
Bio Forschung Austria
Katrin Fuchs, BSc
1220 Wien, Esslinger Hauptstr. 132-134
Telefon +43 1 4000 49170
E-Mail k.fuchs@bioforschung.at

Projektpartner
Széchenyi István Egyetem
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar
Dr. Vér András
9200 Mosonmagyaróvár / Ungarn
Vár tér 2.
Telefon +36 96 566 729
E-Mail ver.andras@sze.hu

Projekt weboldal
www.interreg-athu.eu/agrinaturathu/
http://cbc.wien/Projekte/umwelt_nachhaltigkeit_energie/Agrinatur

Grafikai tervezés: Eva-Maria Paier

AGRINATUR AT-HU

A DÖNTÉSHOZATAL KÖZÖS ALAPJAI

Az AgriNatur projekt keretében végzett közös munka a célegyenesbe érkezik: az osztrák helyi megvalósítási terv (LUP) már elkészült, egyéb megállapítások mellet valóságos fejlődés tapasztalható a mintaterületeken és a parkokban. A 2021. május 26-án Ausztriában megrendezésre kerülő utolsó nagy workshop szintén a közös jövőbe tekintésről fog szólni.

Annak ellenére, vagy talán azért is, mert a parányi vírus óriási hatásaival továbbra is mindenütt jelen van, az olyan témák, mint a klímavédelem, a fajok sokfélesége és az életterek vagy a fennmaradás biztosítása most egyre inkább a felszínre kerülnek. Az embereknek szükségük van pihenésre és szabadságra, sokan keresnek valami közelit és kézzelfoghatót a digitalizáció és a globalizáció korában. Az AgriNatur erre jó válaszokat tud adni. Az AgriNatur partnerek a projekt kezdete óta távolba tekintően dolgoztak a közös „építőelemeken". Az átfogó tudományos felmérések, a gyakorlati tapasztalatok és a szakterületeken túlnyúló nyitottság széles körű, az értékeket elismerő és határon átnyúló megbeszélésekben fonódtak össze. Elkészült az ausztriai helyi megvalósítási terv. A terv központi döntéshozatali alapot nyújt ahhoz, hogy a jövőben hogyan kezeljék a városközeli nemzeti parki területeket. Bécs város, több mint 3 évtizede mintaértékű bio-művelésű területein, a gyakorlatban ellenőrizheti, hogy mi veszne el a nemzeti parkban a biogazdálkodás hiányával.

Katrin Fuchs, Susanne Leputsch, Vér András

Szeretettel várjuk!

Szeretettel meghívjuk Önt az utolsó AgriNatur workshopra Ausztriába. A részvétel a nemzeti park bejáratánál lévő üzemcsarnokban személyesen és online egyaránt lehetséges. A programból: Az új ausztriai helyi megvalósítási terv. Szó lesz a jövőről is az AgriNatur tágabb témakörében, a lokalizációról és a fenntartásról. Már most mindannyian büszkék lehetünk arra, hogy olyan döntéshozatali alapokon dolgoztunk, amelyek egyre relevánsabbá válnak.

Helyi megvalósítási terv Ausztriában és Magyarországon

"AgriNatur AT-HU" Egyedülálló kiállítás és "Sokszínűség parcellái" tájrendezés

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: 0mm-on-tour - stock.adobe.com; Katrin Fuchs; Takács Krisztina

AGRINATUR AT-HU

Biodiverzitás a természetvédelmi területek antropogén hasznosítása révén

– Harald Kutzenberger
tájépítész

Az osztrák helyi megvalósítási terv „LUP AT“ folyamata

Az AgriNatur bilaterális Ausztria-Magyarország Interreg projekt keretében a biológiai szántóföld használat biodiverzitásra gyakorolt hatását kutatjuk. Mindezek alapján egy közös AgriNatur stratégia kerül kidolgozásra, a természetvédelmi területek mezőgazdasági hasznosítású területeire a biodiverzitás támogatásával, melyet regionálisan Ausztriában és Magyarországon megvalósítási tervek segítségével valósítunk meg.

Először a természetvédelmi szempontból jelentős fajok (madarak, nappali lepkék, vadméhek, futrinkák, szántóföldi kísérő növények) monitoringjára került sor, hogy meg tudjuk becsülni a szántóföldi művelés megszüntetésének védett fajokra gyakorolt hatását. Több mint 500 fajt vizsgáltunk.
Lobauban a fajok jóval több mint felének szüksége van nyílt területekre a fennmaradáshoz illetve sokuk igényli a nyílt szántóföldi területeket is. Némely fajok az eredeti dinamikus folyami tájról származnak, ami sok nyílt- és határterülettel rendelkezett, ezek a folyamszabályozás után vándoroltak át a szántóföldekre és találtak ott új otthonra. Az AgriNatur projekt egyik kérdése ezen fajok további sorsa. A területek jelenleg biogazdálkodásra vannak optimalizálva, de a biodiverzitás szempontjából lehetőségeiket még csak kevéssé hasznosítjuk. Ha állandó élőhelyek állnának számukra rendelkezésre, az növelhetné ezeknek a különleges nyílt területeken élő fajoknak az állományát.

Javaslat a nemzeti park zónázására

A természeti zóna, természetközeli hasznosítású zóna és puffer zóna újból meghatározásra kerülnek. Ezzel egyértelműen tovább növekszik a természeti zóna aránya a bécsi területen.

A területen dolgozó erdészek helyismerete és tapasztalata alapján elkészül egy javaslat a Donau-Auen Nemzeti Park bécsi területének zónázására, ami a bécsi helyi megvalósítási terv (LUP) forgatókönyveinek alapját képezi. A javaslat szerint a bécsi területen a természeti zóna 61%-ról mintegy 75%-ra nő. A természeti zóna (elsősorban erdők és vizek) 2028-tól az eddig még át nem alakított erdők és az egykori szántóterületek átvezetésével fog bővülni. A természetközeli hasznosítású zónába az összes ártéri száraz terület és rét tartozik.

Rendezvény tipp

A projekt egyik fő célja a lakosság érzékenyítése a biodiverzitás iránt Ausztriában és Magyarországon. A természetvédelem és a mezőgazdaság közötti összefüggések kézzelfoghatóvá tétele érdekében összeállítottunk egy különleges kiállítást a projektről. 12 tabló mutatja be a fajok sokféleségét a mezőgazdaságban és nyújt betekintést az aktuális projektmunkába. A kiállítás megtekinthető Bécs-Lobau Nemzeti Park Látogatóközpontjának emeletén
(1220 Wien, Dechantweg 8; nyitva szerdátólvasárnapig 10:00-től 18:00 óráig)

A „Sokszínűség parcellái” néven vonzó pihenő övezetek jönnek létre Neue Lobau ban: bemutató-, pihenő- és játékos látványelemekkel mutatva be a fajok sokféleségét és a tájtörténetet.

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: Barbara Brandstätter; Susanne Leputsch; Michael Hollinger

Egy fontos döntést kell most meghozni: hogyan kezeljük a továbbiakban a nyílt területeket a Donau-Auen Nemzeti Parkban?

A megmaradó bio-szántóföldek az új zónázási javaslat szerint még a bécsi terület 7,66%-át, illetve a nemzeti park teljes területének 1,77%-át foglalják el. Erre a kb. 180 hektáros területre két forgatókönyvet dolgoztak ki:

„A“ FORGATÓKÖNYV „A Donau-Auen Nemzeti Park, mint vizes erdőtáj, megtartott rétaránnyal“:

A szántóföldek helyén a következő folyamatok játszódhatnak le:

Spontán szukcesszió a neofiták kockázatával, ami az EU idegenhonos inváziós fajokra vonatkozó rendelete alapján folyamatos, intenzív kísérő gondozást igényel.

Vagy: irányított szukcesszió, melynek célja az erdők és rétek kombinált fejlesztése, a nyílt szárazföldi területek tudatos strukturálásával.

Előnyök:

- a folyamatvédelem alatt álló kiemelt terület növekedése
- nagyobb összefüggő erdőterület
- sovány gyepek növekedése Schusterau területén
- és az emberi beavatkozás megszüntetése a szántóföldi hasznosítás befejezésével

„B“ FORGATÓKÖNYV „A Donau-Auen Nemzeti Park, mint vizes erdőtáj, megtartott rétaránnyal és a biodiverzitást támogató biogazdálkodással“:

Elsőként a szántók átfogó, célirányos átstruktúrálásával tartós tájelemeket hozunk létre a nyílt tájelemek védelme és fejlesztése céljából: a tájban lineáris szántóföldi struktúrák, határterületek és rétszigetek jönnek létre.
A folyamatban lévő művelést a termesztett növények adaptációjával, megfelelő vetésforgóval, köztes vetéssel illetve a határterületeken egyévesek vetésével optimalizáljuk.

Előnyök:

- a helyi nyílt szárazföldi fajok megőrzése és támogatása a nemzeti parkban egy tartós tájképi elemekre irányuló modellprojekt keretében
- az 1978 óta tapasztalatokkal rendelkező, biodiverzitást támogató biogazdálkodás bevonása a nemzeti park kutatási feladataiba
- a környezeti oktatás és pihenés lehetőségeinek javulása
- a mikroklíma javítása, valamint a regionális élelmiszerellátás biztosítása

Hogyan tovább?

A Donau-Auen Nemzeti Park bécsi területére vonatkozó helyi megvalósítási tervet számos megbeszélésen dolgoztuk ki és egyeztettük: regionális érdekcsoportokkal, érdeklődőkkel, bilaterális workshopokon nemzetközi szakértőkkel, valamint kutatói estek keretében szervezett nyilvános vitákon.
A projekt keretében kidolgozott AgriNatur stratégia innovatív javaslatokat ad a projektrégió Natura 2000 területein a biodiverzitás javítására és fontos impulzus lehet a jövőben az európai agrárpolitika számára, valamint ténylegesen segítheti több száz állat- és növényfaj fennmaradását!

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: Jürgen Rienesl; Manfred Pendl/Stadt Wien Umweltschutz; Alexander Mrkvicka; Harald Kutzenberger